

Asiantuntijalausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Asia: HE 144/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvan yhdistelmävakuutusta koskevaksi lainsäädännöksi

Vastausosoite: TyV@eduskunta.fi

Perhehoitoliitto kiittää mahdollisuudesta lausua työttömyysturvan yhdistelmävakuutusta koskevasta lainsäädännöstä.

Perhehoitoliitto pitää erittäin myönteisenä ehdotusta, jonka mukaan toimeksiantosuhteisen perhehoitajan hoitopalkkio voisi jatkossa kerryttää työssäoloehdotusta ja perhehoitaja voisi vakuuttaa hoitopalkkionsa työttömyysturvaa varten. Kyse on pitkään odotetusta ja perustellusta uudistuksesta, jota perhehoitajat ovat toivoneet jo vuosien ajan. Erityisen myönteistä esityksessä on se, että valmistelussa on onnistuttu rakentamaan malli, joka huomioi perhehoitajien erilaiset elämäntilanteet. Työssäoloehdotusta voi kertyä sekä perhehoidon rinnalla muuta työtä tekeville että niille perhehoitajille, joiden toimeentulo perustuu yksinomaan hoitopalkkioon.

Toimeksiantosuhteinen perhehoito on yhteiskunnallisesti merkittävää ja vastuullista työtä, mutta perhehoitajien asema työttömyysturvajärjestelmässä on tähän asti jäänyt puutteelliseksi. Ehdotettu muutos vahvistaa perhehoitajien sosiaaliturvaa ja lisää toimeksiantosuhteisen perhehoidon ennakoitavuutta sekä taloudellista turvallisuutta. Se on siis toimintaedellytysten luomisena yhteiskunnallinen teko siihen suuntaan, että yhä useammalla lapsella, nuorella, aikuisella tai ikäihmisellä on mahdollisuus asua perheessä ja perhehoidon osuus suhteessa raskaampiin palveluihin voi kasvaa.

Perhehoitoliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että työttömyyskassat voivat jatkossa päättää vakuuttaa tuloja sekä tilanteissa, joissa toimeentulo muodostuu useista tulonlähteistä, että silloin, kun perhehoidon hoitopalkkio on henkilön ainoa tulonlähde. Tämä vastaa hyvin perhehoitajien vaihtelevia työ- ja elämäntilanteisiin, sillä tulonmuodostus voi muuttua useasti perhehoitajauran aikana.

Esityksen mukaan perhehoidon palkkio huomioitaisiin aina soviteltavana tulona työttömyysetuuden määrää arvioitaessa. Jatkossa toimeentulonsa palkka- tai yrittäjätulona saavien perhehoitajien työttömyysetuudessa huomioitaisiin sovitellussa heidän saama perhehoidon palkkio. Näin ollen ehdotus heikentää palkka- ja yrittäjätuloa saavien perhehoitajien sosiaaliturvaa ja vähentää siltä osin tehtävän vetovoimatekijöitä.

Ratkaisuna Perhehoitoliitto ehdottaa, että perhehoitajiin kohdistettaisiin positiivista erityiskohtelua ja pääesitykseksi nostettaisiin hallituksen esityksen valmistelun aikana arvioitu vaihtoehto, jossa perhehoitajan hoitopalkkio ei olisi soviteltavaa tuloa, vaikka se kerryttäisikin työssäoloehdotusta. Tällaista ratkaisua olisi voitu edistää säätämällä nämä tulot niin kutsutuiksi etuoikeutetuiksi tuloiksi työttömyysetuuden sovitellussa. Perhehoitoliitto tiedostaa, että edellä mainittu ratkaisu poikkeaa työttömyysturvan yleisistä periaatteista ja että normaalisti tulo, joka

voidaan huomioida ansiopäivärahan määrää korottavana tulona, pienentää etuutta työttömyysaikana sovittelun kautta. Tästä huolimatta pyydämme harkitsemaan perustellusti poikkeavaa ratkaisua.

Lyhytaikaisen perhehoidon, kotiin annettavan ja kiertävän perhehoitajan tehtävän näkökulmasta vaatimus 930 euron tulosta yhden kalenterikuukauden aikana ei tuo toivottua turvaa. Vaihtoehtoisena arvioitu malli, jossa yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto voisi kertyä puolikkaina työssäoloehtokuukausina kahden erillisen kuukauden aikana (vähintään 465 €/kk tulona), nostaisi paremmin myös tätä kasvavaa perhehoitajien joukkoa työttömyysturvan piiriin ja lisäsi tehtävän houkuttelevuutta.

Perhehoitoliitto katsoo, että esitystä on tarpeen täydentää edellä mainituilla perhehoitajien asemaa vahvistavilla ratkaisuilla. Työttömyysturvaa koskevat ratkaisut eivät vaikuta ainoastaan yksittäisten perhehoitajien toimeentuloon, vaan myös perhehoidon veto- ja pitovoimaan sekä sitä kautta lasten, ikääntyneiden ja muiden perhehoitoa tarvitsevien henkilöiden mahdollisuuksiin saada tarpeitaan vastaavaa perhehoitoa. Lapsen edun ensisijaisuus sekä tavoite vahvistaa perhehoitoa osana hoiva- ja palvelurakennetta puoltavat perhehoitajien aseman turvaamista työttömyysturvajärjestelmässä.

Vaikka esitykseen sisältyy myös perhehoitajien kannalta heikennyksiä, kokonaisvaikutus on Perhehoitoliiton näkemyksen mukaan myönteinen. Edellä esitetyillä muutoksilla perhehoitajan tehtävää yhteiskunnallisesti merkittävänä julkisena hallintotehtävänä olisi mahdollista vahvistaa edelleen. Perhehoitoliitto korostaa, että perhehoidon saatavuuden ja veto- sekä pitovoiman vahvistaminen edellyttää johdonmukaisia toimenpiteitä eri hallinnonaloilla. Siksi myös työttömyysturvaa koskevia ratkaisuja tulisi arvioida osana laajempaa kokonaisuutta, jossa huomioidaan perhehoidon lisääntymisen vaikutukset lasten, ikääntyneiden ja muiden perhehoitoa tarvitsevien henkilöiden hyvinvointiin sekä palvelujärjestelmän kustannuksiin ja toimivuuteen.

Yhteystiedot:

Merja Lehtiharju

Toiminnanjohtaja

Perhehoitoliitto Ry

Ilmarisenkatu 17

40100 Jyväskylä

p. +358 40 3101441